

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 14.Gf.40.223/2022/5/II.

A felperesek:

felperes1 (cím1) - I. rendű

felperes2 (cím1) - II. rendű

felperes2né (cím1) - III. rendű

A felperesek képviselője:

Dr. Pesta János és Társa Ügyvédi Iroda (cím2 ügyintéző: dr. Pesta János ügyvéd)

Az alperesek:

alperes1 Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság (cím3)

Az alperes képviselője:

Szabó Ügyvédi Iroda (cím4; ügyintéző: dr. Szabó Tamás ügyvéd)

A per tárgya: szerződés érvénytelensége

A fellebbezést benyújtó fél: alperes

Az elsőfokú bíróság: Budapest Környéki Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 3.G.40.453/2019/118.

R é s z - é s k ö z b e n s ő í t é l e t

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését azzal a pontosítással hagyja helyben, hogy az I. rendű felperes és az alperes között 2008. január 16-án létrejött kölcsönszerződés érvénytelen.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 50.000 (ötvenezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

A rész- és közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

I.

[1] A felperesek többször módosított keresetükben kérték annak megállapítását, hogy az I. rendű felperes és alperes között 2008. január 16-án megkötött kölcsönszerződés nem tartozik a 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1) és a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2) hatálya alá, melynek következményeként az alperes köteles részükre tájékoztatást adni a törlesztőrészletek számáról és összegéről. Az elsőfokú határozat közbenső ítéleti rendelkezésével és jelen másodfokú eljárás tárgyát képező fellebbezésükkel érintett keresetük annak megállapítására irányult, hogy a teljes kölcsönszerződés érvénytelen, mert az árfolyamkockázatot az I. rendű felperesre hárító szerződéses kikötések [II.a) és II.b) pont megjelölt rendelkezései, az V.4., V.5., V.6., V.7., V.8., V.11. pontok] az 1959. évi IV. törvény (rég. Ptk.) 209/A. § (2) bekezdése alapján tisztességtelenek, mivel az alperes nem adott megfelelő tájékoztatást az árfolyamkockázatról. Ezt meghaladóan állították a szerződés érvénytelenségét a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (Bsz.) 5. §-ába és a 100. §-ába, valamint a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (rég. Hpt.) 213. § (1) bekezdésének e) pontjába ütközés okán is. Álláspontjuk szerint a kölcsönszerződés VII.1. pontjában foglalt felmondási okokat tartalmazó rendelkezések az első francia bekezdésben meghatározott kikötés kivitelével tisztességtelenség okán érvénytelenek. Hivatkoztak a kezelési költségre, valamint a hitelbírálati díjra vonatkozó kikötések rég. Ptk. 209/A. § (2) bekezdése szerinti tisztességtelenségére is. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés érvényessé nyilvánítását kérték azzal, hogy a havi törlesztőrészletek összege 61.608 forint.

II.

[2] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Az árfolyamkockázati tájékoztatással összefüggésben azzal érvelt, hogy a szerződés VIII.6. pontjában foglalt tájékoztatás megfelel a jogszabályoknak, a Kúria 2/2014. számú PJE határozatában és az

EUB határozataiban foglaltaknak, az világos és érthető mind nyelvtani és logikai, mind gazdasági értelemben, így az árfolyamkockázatról szóló szerződéses rendelkezések nem tisztességtelenek. Mindezt az egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tartalmazó közjegyzői okiratban szereplő felperesi kijelentés is igazolja.

III.

[3] Az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletével megállapította, hogy az I. rendű felperes és az alperes között 2008 január 6-án (helyesen: január 16-án) létrejött kölcsönszerződés érvénytelen, egyúttal a DH törvények hatálya alá tartozásával összefüggésben előterjesztett keresetet elutasította.

III.1.

[4] Határozatának indokolásában a fellebbezés szempontjából releváns tényként állapította meg, hogy az I. rendű felperes mint adós az alperessel mint hitelezővel 2008. január 16-án lakásvásárlási célú kölcsönszerződést kötöttek. Ennek alapján az alperes 115.882,32 svájci frank – a szerződésben meghatározott 155,33 forint/CHF árfolyam alapján 18.000.000 forint – kölcsön nyújtását vállalta 420 hónap futamidőre. Az I.4. pont szerint az alperes svájci frank pénznemben tartotta nyilván a kölcsönt, de azt forintban folyósította, míg az I. rendű felperes vállalta a kölcsön visszafizetését és járulécai megfizetését forint pénznemben. A II.a) pontban a havi törlesztőrészlet összegét 513,09 svájci frankban, az alkalmazandó deviza átváltási árfolyamot 159,89 forint/svájci frankban határozták meg, amely alapján a havi törlesztőrészlet a szerződéskötés időpontjában 82.038 forint volt. A hitelbírálati díjat 120.000 forintban határozták meg azzal, hogy az 159,89 forint/CHF árfolyammal számolva 772,55 CHF. A II.b) pontban a havi kezelési költséget 9.264 forintban állapították meg azzal, hogy az 159,89 forint/CHF árfolyammal számolva 57,94 CHF. A kölcsön kamatlábát évi 4%-ban, a kezelési költség mértékét évi 0,6%-ban (havi 0,050%-ban), a teljes hiteldíj mutatót (THM) évi 6,77%-ban határozták meg.

[5] Az V.4. pont szerint „A havi törlesztő részlet esedékességének a napján a lakossági ügyfelekre érvényes, a havi törlesztő részlet esedékességét kettő banki munkanappal megelőzően az esedékesség napjára Bank által meghatározott forint/svájci frank deviza eladási árfolyam alapján a Bank a havi törlesztő részlet és kezelési költség forintban kifejezett összegét svájci frankra váltja át. Bank a havi törlesztő részlet svájci frank összege és a jelen Kölcsönszerződés II. pontjában, valamint a V.5. pont alapján az Értesítő levélben svájci frank pénznemben rögzített havi törlesztő részlet összege közötti különbözetet a forint/svájci frank árfolyam változásának megfelelően az Adós Bankkal szemben fennálló tőketartozása terhére vagy javára számolja el.” Az V.5. pont alapján az alperes figyelemmel a V.4. pontra, valamint a HUF/CHF időközi árfolyam változására, a kamatperiódus leteltét követő 15 napon belül értesítő levelet küld postai úton az I. rendű felperes részére, amelyben rögzíti az adott kamatperiódusra érvényes ügyleti kamat alapján számított forintban és svájci frankban kifejezett havi törlesztőrészlet, kezelési költség, konverziós díj összegét. Az alperes az értesítő levélben rögzíti az adott kamatperiódusra érvényes HUF/CHF deviza eladás árfolyamot is. Ezen árfolyam a megelőző kamatperiódusban utoljára esedékes havi törlesztőrészlet esedékességét kettő banki munkanappal megelőzően az esedékesség napjára alperes által meghatározott HUF/CHF deviza eladási árfolyam. Az I. rendű felperes

tudomásul vette azt is, hogy a kölcsön utolsó kamatperiódusára érvényes HUF/CHF deviza eladási árfolyamot az alperes jogosult az előzőekben megállapított árfolyamtól eltérően meghatározni. A szerződő felek abban is megállapodtak, hogy az értesítő levelet a kölcsönszerződés módosításának tekintik.

[6] Az V.8. pont alapján az I. rendű felperes jogosult volt legalább az adott kamatperiódus fordulónapját 15 nappal megelőzően kezdeményezni a kölcsön forintra történő átváltását. Amennyiben az alperes azt jóváhagyja, az átváltásra a jelen pontban meghatározott feltételekkel kerülhetett sor, azzal, hogy I. rendű felperes köteles volt legkésőbb az átváltás napján a kondíciós listában rögzített átváltási díjat alperes részére megfizetni.

[7] A VII.1. pont tartalmazta a kölcsönszerződés felmondására vonatkozó rendelkezéseket, melynek második francia bekezdése szerint az alperes a kölcsönszerződést jogosult volt azonnali hatállyal felmondani, ha az I. rendű felperes a kölcsönszerződés bármely rendelkezését megszegi, ideértve különösen a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeinek nem- vagy késedelmes teljesítését, illetve a jelen kölcsönszerződésben előírt, adatainak megváltozásával kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségének nemteljesítését.

[8] Az I. rendű felperes kijelentette a szerződés VIII.6. pontjában foglaltak szerint, hogy a kölcsönszerződéssel kapcsolatos tájékoztatást a szükséges és elégséges mértékben megkapta, tisztában van az ügylet esetleges kockázataival, így különösen azzal, hogy az adott deviza árfolyamának forinttal szembeni alakulása a kölcsön forintban történő visszafizetésének terheit egyaránt növelheti és csökkentheti, az esetleges árfolyamvesztéseket is figyelembe véve képes fizetési kötelezettségeinek maradéktalan és pontos teljesítésére és elfogadta, hogy a fentiek tekintetében az I. rendű alperessel szemben igény támasztására nem jogosult.

[9] Az I. rendű felperes és alperes a kölcsönszerződést az I. rendű felperes kizárólagos tulajdonában álló, de II. rendű és III. rendű felperes haszonélvezeti jogával terhelt ingatlanra alapított önálló zálogjoggal biztosították, valamint a II. rendű és III. rendű felperesek a szerződésből eredő tartozás megfizetéséért készfizető kezességet vállaltak.

[10] 2008. január 25-én az I. rendű felperes közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatban erősítette meg a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségét, azt a II. rendű és III. rendű felperesek is aláírták készfizető kezesként.

[11] A DH1 és DH2 törvények alapján az alperes az I. rendű felperessel 2015. április 10-i fordulónappal elszámolt, a kölcsönszerződés felülvizsgálatnak minősül. Az alperes a kölcsönszerződést utóbb felmondta.

III.2.

[12] Az elsőfokú bíróság határozatának jogi indokolásában megállapította, hogy a szerződő felek a régi Ptk. 523. § (1) bekezdésében szabályozott kölcsönszerződést kötöttek, amely a régi Hpt. 2. számú mellékletének III.13. pontja szerint lakossági kölcsönnek minősül. A kölcsönszerződésnek a DH1 és DH2 törvények hatálya alá való tartozásával összefüggésben előterjesztett kereset kapcsán kifejtette, hogy a felperesek nem jogosultak megállapítási kereset indítására az 1952. évi III. törvény (régi Pp.) 123. §-ában foglalt feltételek fennálltának hiányában, ezért ezen igény elutasításának volt helye.

[13] A kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítására irányuló kereset kapcsán a felperesek alaptalanul hivatkoztak a régi Hpt. 213. § (1) bekezdésének e) pontjának sérelmére, mivel a szerződés tartalmazza a törlesztőrészletek számát [II.a) pont], összegét [II.b) pont] és a törlesztési időpontokat is (V.1. és V.2. pont). A perbeli devizaalapú kölcsönszerződés nem befektetési célú szerződés, ezért eredménytelenül hivatkoztak a Bszt. 5. §-ának és a 100. §-ának a sérelmére is.

[14] A régi Ptk. 209. § (1)-(2) bekezdése, a 209/A. § (2) bekezdése, a régi Hpt. 203. § (6) bekezdése, (7) bekezdés a) pontja és a Kúria 2/2014. PJE 1. pontja ismertetését követően rámutatott, hogy nem merült fel adat az árfolyamkockázattal kapcsolatos kikötések egyedi megtárgyaltságára, ezért azok tisztességtelensége vizsgálható volt. Külön íven szövegezett árfolyamkockázati tájékoztatás hiányában abból kellett kiindulni, hogy az alperes a VIII.6. pontban foglalt tartalmú tájékoztatást adta az I. rendű felperesnek a szerződéskötés során arra is figyelemmel, hogy a tájékoztatás attól eltérő tartalmát az alperes nem bizonyította, az sem a felperesek személyes előadása, sem a kihallgatott tanú vallomásából nem volt megállapítható. Az EUB C-186/16. és C-51/17. számú ítéleteire is utalással megállapította, hogy az alperes által az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás mindössze kockázattelepítésnek tekinthető és nem kockázatteltérőnek. A tájékoztatás nem ad felvilágosítást az árfolyamváltozás törlesztésre gyakorolt valós hatásairól, a törlesztőrészletek jelentős növekedésének lehetőségéről, gazdasági következményeiről és a törlesztés elnehezülése mértékének korlátatlanságáról. Nem derül ki belőle, hogy a forint svájci frankhoz képest súlyos leértékelődése és a külföldi kamatlábak emelkedése a törlesztőrészletekre milyen hatást gyakorol és az sem, hogy az árfolyamváltozás nem elhanyagolható kockázatot jelent, nem csak csekély mértékben növelheti a törlesztőrészletek. A rendelkezésekből mindössze annyi következett, hogy a fizetési kötelezettség függ a svájci frank árfolyamának alakulásától és a deviza pénzügyi változástól. Mindezek alapján az I. rendű felperest terhelő árfolyamkockázat tartalmáról történt alperesi tájékoztatás nem volt világos és egyértelmű, ezért a kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázatot az I. rendű felperesre áthárító rendelkezései tisztességtelenek, mely a teljes szerződés érvénytelenségét eredményezi. Eredménytelenül hivatkozott az alperes a szerződés V.8. pontjára, mivel a tartozás forintra történő átváltásához a jóváhagyására volt szükség, ezért a hivatkozott kikötés az árfolyamkockázati tájékoztatás elégtelensége miatt a fogyasztót ért hátrány kompenzálására nem alkalmas.

[15] Kifejtette még az elsőfokú bíróság, hogy alaptalanul hivatkoztak a felperesek a kölcsönszerződés V.11. pontjában foglalt rendelkezések tisztességtelenségére, mivel a kamat mértékét a felek a polgári jogban érvényesülő diszpozitivitás elvéből fakadóan szabadon állapíthatják meg. A VII.1. pontban foglalt felmondási okokat szabályozó rendelkezések közül a második francia bekezdésben írt kikötés tisztességtelensége azonban megállapítható, mivel akár jelentéktelen adósi kötelezettségszegés esetén is lehetőséget nyújt az alperesnek a jogviszony megszüntetésére, amely a fogyasztóra nézve egyoldalúan és indokolatlanul hátrányos. Az ezt követő francia bekezdésekben foglalt felmondási okokat tartalmazó kikötéseknek azonban ilyen tartalom nem tulajdonítható, ezért azok nem tisztességtelenek.

[16] A kezelési költség és a hitelbírálati díj megfizetését előíró rendelkezések tisztességtelensége vizsgálható, mivel azok nem tartoznak a főszolgáltatást megállapító kikötések körébe. A kezelési költségre vonatkozó kikötés az átláthatóság feltételeinek megfelel, mivel szerződés II.b) pontja tartalmazza a szerződéskötéskori kezelési költség éves mértékét, összegét, a szerződés és a kondíciós lista pedig a kiszámításának módját és teljesítésének időpontját. Az elsőfokú bíróság az EUB C-621/17. számú ítéletében előírt szempontoknak megfelelően vizsgálta a jóhiszeműség és az egyensúly feltételeit és a kölcsönszerződés kezelési költséggel kapcsolatos vitatott rendelkezését, összehasonlította más hiteltermékek költségeivel, és arra következtetésre jutott, hogy a perbeli kölcsönszerződés évi 0.6 %-os kezelési költsége az I. rendű felperes számára nem aránytalan.

[17] Rámutatott, hogy a kölcsönszerződés a hitelbírálati díj ellenében az alperes által nyújtott konkrét szolgáltatásokat ugyan nem sorolta fel, azonban azok – a csatolt hiteligénylő lapra is fegyellemmel – beazonosíthatók egy általánosan tájékozott észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó mércéjén keresztül is. A hitelbírálati díjkikötés az átláthatóság elvének is megfelel, mivel a kölcsönszerződés II. a) pontja tartalmazza a hitelbírálati díj összegét mind a kirovó, mind a lerovó pénznemben az átváltás árfolyamával együtt. A jóhiszeműség és az egyensúly feltételeit a fentiekhez hasonlóan vizsgálta, így a perbeli kölcsönszerződés hitelbírálati díjjal kapcsolatos vitatott rendelkezését összehasonlította más hiteltermékek azonos tartalmú költségével, és azt állapította meg, hogy a perbeli kölcsönszerződésben kikötött díj az I. rendű felperes számára nem aránytalan.

IV.

[18] A rész- és közbenső ítéletnek a kölcsönszerződés érvénytelenségét megállapító, közbenső ítéleti rendelkezése ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben kérte annak megváltoztatását és a kereset teljes elutasítását.

[19] Érvelése szerint a kölcsönszerződés fellebbezésben megjelölt kikötései [I.4., II.a) és II.b), III.4., V.4., V.5. és VIII.6. pontok] alapján egy átlagos fogyasztó tisztában kellett legyen azzal, hogy a kölcsönnek van árfolyamkockázata, ami kizárólag őt terheli és annak nincs felső határa. Mindezt megerősítik az egyoldalú kötelezettségvállalás 1. és 13. pontjai, amelyben a felperesek kijelentették, hogy a kölcsönszerződés feltételeit megismerték, a 4. pontja, amely szerint tudomással bírnak arról, hogy a törlesztési árfolyam módosulhat, valamint a 9. pontja is, amelyben nyugtázták, hogy a bank a tartozást svájci frank pénznemben tartja nyilván. A II.

rendű felperes személyes nyilatkozatából kitűnik, hogy tisztában volt az árfolyamkockázattal, melyből az is következik, hogy megfelelő tájékoztatást kaptak a felperesek. Mivel mind a közokiratban, mind a kölcsönszerződés VIII.6. pontjában elismerték a felperesek a megfelelő tájékoztatás megtörténtét, nekik kellett bizonyítaniuk, hogy olyan tájékoztatást kaptak, amelyre tekintettel alappal feltételezhették, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy csak korlátozottan terheli őket. Ezen bizonyítási kötelezettségüknek azonban nem tettek eleget, hiszen csak állították, hogy az alperesi szóbeli tájékoztatás szerint 5 %-os árfolyamváltozásra kell számítaniuk, de azt semmivel nem támasztották alá. Az alperes a megfelelő tájékoztatás igazolásaként eseti döntésekre is hivatkozott (Kúria Pfv.I.20.033/2020/12., Pfv.I.20.268/2020/10., Pfv.I.20.095/2020/7.). Utalt továbbá a kölcsönszerződés V.8. pontjára is, amely alapján a felperesek is jogosultak voltak a perbeli devizaalapú kölcsönszerződést forintosítani, azaz lehetőségük volt, hogy a CHF/HUF árfolyam számukra kedvezőtlen változása esetén a jövőbeni árfolyamkockázatukat kizárják, illetőleg korlátozzák az árfolyamveszteségük mértékét. Ebből következően a kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázatot a felperesekre telepítő rendelkezései nem okoztak jelentős egyenlőtlenséget a felek jogviszonyában és nem minősülhetnek tisztességtelennek sem.

V.

[20] A felperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú rész- és közbenső ítélet helybenhagyására irányult. Hangsúlyozták, hogy a kapott árfolyamkockázati tájékoztatás tartalma nem felelt meg az Irányelv 4. cikke (2) bekezdésében megkövetelt világosság és érthetőség feltételeinek. Az EUB joggyakorlata szerint ugyanis (C-26/13., C-186/16., C-227/18., C-38/17.) akkor megfelelő a tájékoztatás, ha az adós képes értékelni az – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeket is, ennél fogva a felvett kölcsön teljes költségét. A fellebbezésben hivatkozott eseti döntések nem alkalmazzák ezen vizsgálati feltételeket, ezért nem bírnak relevanciával. Tévesen hivatkozik az alperes a szerződés V.8. pontjára, mivel a forintra való áttéréshez kellett a jóváhagyása, azaz lehetősége volt azt nem engedélyezni vagy csak olyan többletköltség mellett hozzájárulni, ami teljesíthetetlen lett volna a felperesek számára.

VI.

[21] A rész- és közbenső ítéletnek jogerőre emelkedett a keresetet részben elutasító (részítéleti) rendelkezése, ezért azt az ítéltábla nem érintette a régi Pp. 228. § (4) bekezdése alapján.

VII.

[22] Az alperes fellebbezése nem alapos.

VIII.

[23] Az elsőfokú bíróság a releváns tényeket megállapította, az ítéltábla az érdemi döntésével és annak jogi indokolásával a fellebbezéssel érintett körben egyetértett, ezért azok megismétlése nélkül, a régi Pp. 254. § (3) bekezdése alapján utal a határozat helyes indokaira és csak a fellebbezésben foglaltakra tekintettel mutat rá az következőkre.

VIII.1.

[24] Az adott esetben nem vitásan az I. rendű felperes nem írt alá külön kockázatfeltáró nyilatkozatot, míg az alperes nem igazolta, hogy az írásban nyújtott kockázatfeltárást meghaladóan szóban többlettájékoztatást adott. Erre tekintettel azokból az okiratokból, illetve azok tartalmából kell kiindulni a tájékoztatás megfelelőségének eldöntésekor, amelyeket az I. rendű felperes akár a szerződéskötéskor, akár azt megelőzően igazoltan megkapott, illetve megismert. Az árfolyamkockázati tájékoztatással összefüggésben ilyennek kizárólag a perbeli kölcsönszerződés minősül figyelemmel arra is, hogy az alperes által hivatkozott egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat az árfolyamkockázat mibenlétével és annak törlesztésre gyakorolt hatásával kapcsolatban semmilyen többlettartalmat nem hordoz a szerződéshez képest. A kötelezettségvállaló nyilatkozat fellebbezésben megjelölt pontjai lényegében azt foglalják magukban, hogy a felperesek a szerződés feltételeit megismerték, és tudnak arról, hogy a fizetési kötelezettség függ a svájci frank árfolyamának alakulásától. Ez utóbbit tartalmazza a kölcsönszerződés VIII.6. pontja is. Az alább kifejtettekre is figyelemmel azonban az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az nem minősül világos és egyértelmű árfolyamkockázati tájékoztatásnak.

[25] A Kúria 6/2013. számú PJE határozatának 3. pontja szerint a pénzügyi intézményt a jogszabály alapján terhelő tájékoztatási kötelezettségnek ki kellett terjednie az árfolyamváltozás lehetőségére és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztőrészekre. A 2/2014. PJE határozat 1. pontjához fűzött indokolás alapján a szerződéses feltételekből és az alperes által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen annak kell felismerhetőnek lennie az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. Az EUB C-51/17. számú ítéletének 3. pontja szerint az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni tudja egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. A világos és érthető megfogalmazás követelményéből eredően tehát az információs hátrányban lévő fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az árfolyamkockázatot, pontos és érthető szempontok alapján értékelhesse a számára ebből eredő lehetséges gazdasági következményeket (C-26/13. és C-186/16. számú ítéletek). E körben pedig figyelemmel kell lenni arra is, hogy nem fogadható el az alperest terhelő tájékoztatási kötelezettség teljesítéseként az sem, ha a fogyasztó több rendelkezés egybevetése alapján – eltérő szerkezeti egységekben lévő kikötések beazonosításával – csak kikövetkeztetni tudja az árfolyamkockázat jellegét, a következmények viselésének fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását, ez ugyanis szintén nem lenne világos és érthető tájékoztatásnak tekinthető.

[26] A Kúria a Gfv.VII.30.096/2019/5. számú – BH2020. 151. számon közzétett – ítéletében rögzítette, hogy nem megfelelő a tájékoztatás, ha nem hívták fel az alperes fogyasztó figyelmét a forint jelentős árfolyamgyengülésének lehetőségére is, ami a fogyasztó

által fizetendő törlesztőrészeket jelentősen megemelheti, a fogyasztót gazdaságilag nehéz helyzetbe hozhatja; a Gfv.VII.30.090/2020/9. számú, ötagú tanács által hozott – BH2021. 141. számon közzétett – végzésének indokolásában nem tartotta megfelelőnek azon tájékoztatást, amely csak annyiban világítja meg az árfolyamkockázatot, hogy a deviza árfolyamának változása egyaránt növelheti és csökkentheti a hitelszolgálat és a magyar forintban folyósított kölcsön összegét.

[27] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a 2021. november 22-én hozott és a Magyar Közlöny 2021. évi 243. számában 2021. december 28-án közzétett Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban: JPE határozat) értelmében a 2/2014. PJE határozat 1. pontja (Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen) azzal a kötelező (kiegészült) értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet (JPE határozat elvi tartalom, 34. pont).

[28] A fentiekre is figyelemmel az ítéltábla maradéktalanul osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját a körben, hogy az árfolyamkockázat valós tartalmáról (jellegéről és annak következményeiről) a kölcsönszerződés nem tartalmazott a fenti követelményeknek megfelelő, világos és érthető tájékoztatást.

[29] A kölcsönszerződés alperes által hivatkozott VIII.6. rendelkezése az árfolyamváltozás mibenlétére, a törlesztésre gyakorolt hatásaira, gazdasági következményeire és a törlesztés elnehezülése mértékének korlátlanságára nézve nem ad tájékoztatást. Abból nem tűnik ki, hogy a forint CHF devizához képest súlyos leértékelődése a törlesztőrészekre milyen hatást gyakorol, mint ahogy az sem, hogy az árfolyamváltozás nem elhanyagolható kockázatot jelent, és nem csak elhanyagolható, hanem jelentős mértékben növelheti a törlesztőrészeket. Ezek nem derülnek ki a fellebbezésben megjelölt további kikötésekből [I.4., II.a) és II.b), III.4., V.4. és V.5.)] sem.

VIII.2.

[30] A fellebbezésben hivatkozott kúriai döntések a JPE határozat meghozatalát megelőzőek, melyből következően azok nem a JPE határozattal pontosított, konkretizált szempontrendszer alapul vételével születtek. A JPE határozat értelmében viszont a Kúria bármely határozatának JPE határozattal ellentétes jogértelmezése kötelező erejűként már nem hivatkozható. Az ítéltábla álláspontja szerint a fellebbezésben megjelölt kúriai határozatok –

melyek a perbelivel azonos alperesi tájékoztatást megfelelőnek minősítettek – a JPE határozattal ellentétesek, ezért azokra kötelező erejüként már nem lehet hivatkozni, ezért az azokban írtak jelen jogvita elbírálása szempontjából nem bírtak relevanciával. A Kúria a Gfv.VI.30.446/2021/5. számú határozatában már ki is tért arra, hogy a VIII.6. pontba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozat önmagában nem felel meg az elvárásoknak.

[31] Nem foghatott helyt az alperes azon fellebbezési hivatkozása sem, miszerint a II. rendű felperes a személyes előadásából megállapíthatóan tisztában volt az árfolyamkockázattal. A II. rendű felperes nyilatkozata szerint számára „világos volt, hogy x év alatt, ami eltelik, ez a hitel változhat és arra voltunk kíváncsiak, hogy belefér-e a pénzünkbe az, amit fizetni kell” (9.G.40.692/2015/13. sz. jkv. 6. oldal). Mindebből csak az következik, hogy tisztában volt azzal, hogy a deviza árfolyamának változása növelheti a fizetési kötelezettséget, amelyből azonban nem vonható le okszerű következtetés arra, hogy az alperes a fent kifejtettek szerinti követelményeknek megfelelő világos és érthető tájékoztatást nyújtott.

[32] Alaptalanul hivatkozott az alperes a szerződés V.8. pontjára is, melynek körében szintén osztja az ítéltábla az elsőfokú határozatban kifejtetteket, azokat megismételni nem kívánja. Azt csupán annyival egészíti ki, hogy az esetleges forintosítási lehetőség azért sem alkalmas az egyensúlytalanság kiküszöbölésére, mert az adott esetben a fogyasztó nem volt abban a helyzetben, hogy az árfolyamváltozásból adódó kockázat gazdasági következményeit – így azt, hogy az jelentős mértékben növelheti a törlesztőrészleteket – felismerje, melyből következően azt sem ismerhette fel, hogy az esetleges forintosítással ezen következmények mérsékelhetők.

VIII.3.

[33] Az alperes a fentiek alapján nem tett eleget az árfolyamkockázattal kapcsolatos, megfelelő tájékoztatás megadására vonatkozó kötelezettségének, ami az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezések semmisségét eredményezi, és a régi Ptk. 239. § (2) bekezdése alapján a szerződés egészének érvénytelenségét vonja maga után.

IX.

[34] A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletét – a nem fellebbezett részét nem érintve – a rendelkező részben foglalt pontosítással hagyta helyben, mivel észlelte, hogy a perbeli szerződés létrejöttének időpontja nem helytállóan került megjelölésre.

X.

[35] A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a másodfokú eljárás során felmerült költségét az alperes maga viseli, köteles továbbá a felperesek másodfokú perköltségének megfizetésére a régi Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó 78. § (1) bekezdése szerint, amely a

képviselőt ellátó jogi képviselő ügyvédi munkadíjából állt. A munkadíj összegét az ítéltábla a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3), (5) és (6) bekezdése alapján mérlegeléssel állapította meg.

[36] Az alperes 1.440.000 forint fellebbezési illetéket rótt le; a fellebbezés tartalmára figyelemmel azonban a fellebbezési illeték összege az Itv. 39. § (3) bekezdése és 46. § (1) bekezdése alapján 48.000 forint. Az alperes ezért 1.392.000 forint különbözet visszatérítését kérheti az illetékes adóhatóságtól az Itv. 80. § (1) bekezdés i) pontja alapján.

Budapest, 2022. december 8.

dr. Sándor Ottó s. k.
a tanács elnöke

dr. Balsai Csaba Zoltán s. k.
dr. Vasady Loránt Zsolt s. k.
előadó bíró
bíró